

Dünyada Misafir Olmak¹

Prof. Dr.-Ing. Şenel ERGİN

“Aldığımız nefesi bile geri veriyorsak, hiçbir şey bizim değildir.”

Necip Fazıl Kısakürek,
Diyanet Takvimi, 8 Kasım 2017

Bu “söz” üzerinde biraz durmamız gerekiyor..

“Bu dünyada misafiriz” cümlesini pek çok kez duymuş olabiliriz; dönüşün Allah’a olacağı ve dünyada henüz yaşamakta iken ahireti de unutmamız gerektiği bizlere (eğer Allah’ın iyi kullarına yakın yaşamaktaysak) pek çok kez hatırlatılmış olabilir.

Ancak hiçbir sözün, yeryüzüne belirli bir zaman takdiriyle gönderilmiş olduğumuzu, bunun üzerinde irade kullanamayacağımızı, gönderildiğimiz çıplaklıkta geri alınacağımızı, yani.. misafir olduğumuzu yüreğe bu yoğunlukta dokunarak anlatamayacağını duyumsuyorum..

Bu “söz” üzerine düşünmemiz gerekiyor..

“**hiçbir şey bizim değildir**” cümle parçasındaki örtülü sıfatın “geçici” olduğunu düşünebiliriz. İnsan kalıcı olmadığı yerde, öncelikle mal sahibi olmayı da düşünmez. Hiçbir şey bizim değildir; ayrıca olması da zorunlu değildir, zira misafiriz. Yukarıda verilen “sözün” öncülü, yeryüzüne geçici bir süre için gönderilmiş olduğumuz gerçeğidir. Bu duruma bilim felsefesinde olgusal gerçeklik deniyor. Bireyin iradesi dışında gerçekleşen ve engelleyemediği oluşumlar “olgu”dur; süreçte, olgu olarak tanımlanan yapının kendi iç koşullarına uyumlu bir kendiliğindenlik seyri egemendir.

Necip Fazıl’ın “söz’ü” olgusal bir gerçekliği tanımlıyor; dünyada misafir olma olgusal gerçekliğini.. Her ne kadar öznel nitelikli bir süreç olduğu düşünülebilirse de, doğrudan gözlenebilir olmasa da, “söz’ü” olgusal bir gerçekliği tanımlıyor.

Bu iki önermeden çıkarabileceğimiz anlamlı bir sonuç, “geri dönmek” fiili olabilir. “Geri dönmek”, geldiğimiz yere geri dönmek anlamını içerir. Yani.. Allah’a geri dönenlere de olgusal bir gerçeklik olarak tanık oluyoruz – yani inanıyoruz – diliyoruz – özetle imanımızdan neşet eden bilgiye dayanarak “biliyoruz”.

¹ Necip Fazıl’ın sözü ile burada yazılanların temeli **Bakara Sûre’sinin 156. Âyeti**’dir.

2/156 – “O sabredenler, kendilerine bir belâ geldiği zaman: Biz Allah’ın kullarıyız ve biz O’na döneceğiz, derler.”

2/156 – “..... **İnnâ lillâhi ve İnnâ ileyhi Râciûn**”

Konu üzerine daha ayrıntılı bilgi için, yukarıda yazılan “anahtar sözcükler” olarak kullanılabilir ve internette tarama yapılabilir.

Tam burada, ana düşüncemi tekrarlamama gerek var mı.. doğru bilgiye ulaşmak için konuyu orijinal dilinden okuyarak bilgilenmenin yerini, ikâme çözümler belli bir seviyeye kadar karşılayabilir.

Ancak.. Allah'a geri dönmeyi bilenler.. iman sahibi mümin ve müminelerdir.. Yani iki dünyalı insanlardır. Bu bir "inanma" konusudur ve "iman ve amel" sahipliği gerek koşuldur. Sözü edilen iki değer birbirinden ayrılmaz. "Elhamdulillah Müslümanım" demek yetmez. Bu öncelikle dinî bir kimlik beyanıdır; tek başına yetmez. Müslümanım diyen insanların önemli bir kısmı, dinî kimlik beyanlarına rağmen tek dünyalı insanlardır ve ömür bittiğinde onlar ölürlər. Sadece ölürlər – yok olurlar.. "Allah'a geri dönmek" daha katmanlı bir varoluşun dünya değiştirmesini tanımlar. İman ve amel sahibi kişiler ölmezler.. dünyaları değişir. Belirli bir süre misafir olarak buldukları dünyadan ayrılarak, ebedi olarak kalacakları dünyaya/ahirete dönerler. Ölüm, mümin ve mümineler için geçiş anını tanımlayan bir terimdir.

Esmâ-i Hüsnâ varsılığında Allah dilediği anda kendi ruhundan verdiği ödünç bir ruh payıyla ve maddi dünya varlığının niteliklerine uyumlu olan bir bedenle² bizleri bu dünyada bir ananın kucağına bırakıyor. Dünyaya gelmiş oluyoruz. Nefsin irade kullanımı var mı.. hayır.

Kişiyeye özel belirlediği zaman/ömür bitiminde de geri alıyor. Neyi.. kendisinden ödünç alınan ruhu/nefesi. Bedeni, toprağa geri vermekteyiz. Dünya malı dünyada kalıyor. Her ikisi de ömür denilen belirlenmiş zaman dilimi içinde bizlere Allah'ın emanetidir. Her ikisini de ödünç alındıkları bilinciyle korumak-kollamak zorundayız. Emanete hıyanet olmaz.

İşte "söz"ün ilk parçası olan "**Aldığımız nefesi bile geri veriyorsak**" ifadesi bunları söylüyor.

Evet, ruhumuzu sahibine - Allah'a, bedenimizi ise yine sahibine - toprağa geri veriyoruz.. Peki.. biz dediğimiz "biz" kimiz.. kendimize bile sahip değilsek, neye sahip olabiliriz ki..

Bana sorarsanız, "Allah'ın kulu olduğumuz bilincine" sahip olabiliriz; bunun da öncülü "iman ve amel sahibi olmak"tır ki, Büyük Özne'ye – Aşkın Güce – Allah'a eklemelenmek ebedi var olmaya eklemelenmek anlamındadır. Bu dünyada "eve geri dönüş bilinciyle yaşamak" hepten misafir olmamak demektir. Ya da "misafir olma"nın insan varlığına verebileceği zararlardan korunmayı kolaylaştıracaktır.

Şubat 2016 da sevgili annemin Allah'a yürümesini – evine dönmesini parça parça olan yüreğimle izledim. Çıplak bedeninin yıkışını izledim. Beyazlar içinde kundaklanmış haliyle toprağa yerleşmesini izledim. Ayrılışının hiçbir anından kaçmadım. Yanında durdum; ona olanları kendi canımda duyumsadım. Necip Fazıl'ın 8 Kasım 2017 günlü Diyanet takvimi yaprağında ilk kez okuduğum "söz"ünü, ben annem toprağa yerleşirken kendi canımda yaşadım. Artık "kim" olduğum ve bu dünyada "neye" sahip olduğum/olmadığım üzerinde net bir duruşum oluşmuştu. Acıdan neşet eden bu duruş bilincini, beynime değil, kalbime borçluyum; düşünerek edinmedim, kalbimle ulaştığım bir aydınlanmaydı.

Sabaha karşı ruhu sahibine döndü, aynı gün öğlen namazından sonra da bedeni toprağa geri verildi. Geleneksel İslâm'ın seramonileri tamamlanıp evde yalnız kaldığımda akşam ile yatsı namazı arası bir zamandaydım. Annemin benden ve bu dünyadaki evinden koparılışındaki bu hız beni serseme çevirmişti. Annemin varlığının bıraktığı boşluk kalbimde, geride bıraktığı ve

² Toprakten yaratılan ilk insan – ilk peygamber olan Hz. Adem'den bu yana hepimiz aynı biyo-kimyasal nitelikli bedeni taşımaktayız. Hz. Adem topraktan.. Ondan sonra gelen bizler Onun sperminden.. ancak bedenler aynı biyo-kimyasal elementlerden oluşmuş, durumdayız. Canlı durumunda bedende taşınan kimyasal elementler, can bedeni bıraktığında toprak kimyasına geri dönüyor.

o güne kadar sahipliğinde olan şeyler gözlerimin önünde bağıran bir sessizlikle yerlerinde duruyorlardı.

O günden bu güne kendi evimde misafir olma ruhunu taşıyarak yaşıyorum. Bu duygu da beni hiç rahatsız etmiyor. O güne kadar bu dünyada sahip olduğum en az şeyin zaman, sahip olduğum en değerli şeyin de beynim olduğunu düşünürdüm. Benim zamanım ve benim beynim.. Dil bunları böyle söylemeye talimli... 72 yıldır bu dünyadayım; zamanım hâlâ çok az ve beynim hâlâ çok iyi çalışıyor.. ama bir şey değişti.. her ikisine de sahip olduğumu düşünmüyorum. Her ikisinin de benim dışımda belirlenen ve bana zamanlı olarak emanet edilmiş değerler olduğunu düşünmekteyim. Alzheimer hastalığına sabretmek zorunda kalan sevgili annemin ne hale dönüştüğünü gördüğüm için, her fırsatta geri dönme anına dek beynimi bana bırakması için Allah'a dua ediyorum. Bu Ondan dileğim-isteğim. Rızasına uygun işler yapmakta isem bana sağlıklı zaman vermesini.. yok bunu beceremiyorsam ve beceremeyeceksem, emanetini hemen almasını da dualarla istemekteyim.

Özetle.. misafir olmak pek umurumda değil.. Umurumda olan, bu zamanı ne değerde geçirecek olmam.

Önemli duyuru:

Siteye her hafta yazı yükleyemiyoruz. Bu fikir üretemediğim ya da yazacak konu bulamadığım türünden nedenlere dayanmıyor. Sadece yeterli zamanım olmuyor. Kur'an çalışmasına ek olarak, Fasîh Arapça dersleri de sürüyor ve başarabileceğimden çok daha fazla işim oluyor; yaşımı da düşünürsem bedenim dayanamayacak diye korkuyorum. Günde beş saat uyku ile bu çalışma yoğunluğunu sürdürmekte zorlanıyorum. Karşı karşıya oturlan özel derslerde hem kendime hem de "sana özel bir yöntem uyguluyorum" diyen Arapça Hocam Al Ansari Bey'e karşı sorumluluğum var. Gelecekte önceliği Arapça'ya vererek çalışmam gerekiyor.

Buna ek olarak, 1972 yılından bugüne aynı yöntemle sürdürdüğüm akademik yaşamımdan da kopamıyorum; sürekli felsefe ağırlıklı ve kuram düzeyinde çalışan bir fizikî plancıyım. Girdiğim bu alanda da yüzeyde kalmayı başaramadım.

İlahiyat alanında bana uygulamaya yeteri kadar güçlü aktarılamayan iki ana konu görünüyor. Ancak.. görünenin gerçek mi, yoksa üretilmiş mevcut bilgiye henüz ulaşamadığım için mi bana böyle görüldüğünün irdelemesini sürdürmekteyim. Şu sıra bir Japon filozof-dilbilimcinin kitaplarına ulaştım; kendisi Kur'an'ı kavramsal düzeyde araştırmış biri. Bu iş için alanda çalışan sağlam dil bilimciler ve felsefeciler gerekiyor.

"İman" sözcüğünün kavramsal ve olgusal düzlemde yeterince iyi anlatılmadığını düşünmekteyim. İlahiyat bilme alanında "iman" konusu üzerine telif ve tercüme iyi yazılmış güçlü yazılar var; söylemek istediğim.. alanda çalışanların günlük yaşama bu bilgiyi aktaracak

güçte donanımlı olmadıkları, iman konusunu yeterince içselleştiremedikleridir. Bunu nereden anlıyorum.. anlatılan konu ile anlatanın beden dili ve seçtiği sözcüklerin birbirini desteklememesinden, dinleyenin (anlama yetisine göre doğru/yanlış) söze girmesi durumunda, olması gereken/beklenen “doğru” ani tepkiyi verememesinden. Kişisel olarak bu tepkiyi sadece sözel olarak değil, ses tonu ile yüz mimiklerinde de görmek isterim. Anlatılan bilgi yaşanan gerçeklik değilse.. iman konusu anlatılamaz. Bu yetersizlik genel bir durum mudur.. Genel bir durum olduğu elbette söylenemez.. ama bunları yazmama yetecek kadar örnekle kişisel tanıklığım da vardır.

Bu güne kadar ulaştığım en güçlü düşünce Danimarkalı filozof Kierkegaard’a ait. İman konusuna deyim yerindeyse damardan giriyor. Materyalist Monizme dayalı Modernist Batı Bilimi alanında eğitilmiş birine bu “iman” kavramı anlatılamazsa, İslâm anlatılamaz. İlâhiyat alanında gördüğüm en büyük zaaf budur. Kendim de o alanda eğitilmiş ve eğiten biri olduğum için ne söylediğimi çok iyi biliyorum. İletişimin, "inanma" ve “iman” durumunun içselleşmiş olduğu varsayımı üzerine kurulduğunu izlemek, konuşan ilahiyat uzmanını dinlememi zorlaştırıyor. Özetle, halka açık toplantılara gelenlerin tamamının İlâhiyat Fakültesi mezunları olduğunu varsayamayız. Hem toplantıları halka açmak hem de salonda bulunan herkese hitap edememek, kişiye değil, İslâm’a zarar veriyor.

Ya da bilim dediğimiz şeyin bilgi üretme yöntemleri – bilgi kuramı kullanılarak bir şeyler kanıtlanmaya çalışılıyor. Bunlar doğru değil. İdealist Felsefe alanı ile Materyalist Felsefe alanı birbirine yedirilemez – karıştırılamaz. Bunlar iç içe geçmezler, sentezlenemezler.

“İnanma” ve “iman”, İslâm Felsefesi’ni ayakta tutan, temelde olmazsa olmaz iki kavramdır. Bunlara insan düşünerek ve sadece kitap okuyarak belki ulaşabilir.. belki.. Materyalist dünyada ve Modernist Bilimle yaşayan ortalama birinin de bu iki kavrama, yani içerdikleri bağlama kendiliklerinden sahip oldukları, olabilecekleri var sayılırsa doğru olmaz. Bir ilâhiyatçının “iman sahipliği” varsayımını temele alarak kurduğu bir vaaz ya da konuşma nezaketen dinlenir ama içselleştirilemez.

Algılama, anlama, “görme” ve “duyma” becerilerini Materyalist Felsefe kapsamında edinmiş birine, kendisinin anladığı dil üzerinden hitap edilmezse, iletişim sağlanamaz. İletişim dili çok önemlidir. Dizinin ilk yazısını anımsarsanız, içine düştüğüm “gayya kuyusu”nun nedeni, varlığımın birden bire zuhur eden öznel durumu içinde kalakalmışlığı yaşarken, çevre ile iletişimi yitirmemdi. Benim beynim İlâhiyat eğitimi almış birinin beyni gibi çalışmıyor. Sorduğum sorulara doğru yanıtlar alabilmek için bile hayli uğraştım. Neyi bilmek istediğimi anlatmak bazen mümkün olmuyordu; özellikle de şu veya bu nedenle dinlemeyi istemeyen ya da bilmeyen ve sürekli ezber bilgilerini vaaz edenlere.. Belki onlar da ne demek istediğimi anlayamıyorlardı.

Diğer sorun ise açıklayıcı bağlam eksikliği.. Batı bilminde kapsayıcı kuram dediğimiz şey. Birkaç kuram sahibi biri olarak, beynim bu konuya takıldı kaldı. Yeryüzünde kaldığı süreyi iki dünyaya ait olma bilinciyle yaşayan kişiler için, Allah’ı merkeze alarak her iki dünyayı her boyutu ile kapsayan bir varlık açıklamasına gereksinim var. Yani Allah’ın sahibi

olduğu/yarattığı fiili durumu açıklayabilecek güçte bir kurama gereksinim var. Bu bir İslâmî Varlık Felsefesi olacak; sosyal ve fizikî mekân boyutunda yaşamı bu felsefe yönlendirecek. Yeri ve göğü ve ikisi arasındaki her şeyi yaratan Allah'ın yarattığı külliyyatın³ ontolojik özünü kavrayan ve bilim diline aktaran bir kuram, canlılığı ve insanın geçici-yaşamını açıklamak için gereklidir. Bu çalışma için de Yahudi Aklı'na eklemeye ihtiyacımız olmadığını kesinlikle (dikkat – söylediğim bu sözcüğün Arapça karşılığı Kur'an'daki **“inne”** sözcüğüdür) söylemek istiyorum. Düşündüğüm anlamda bir kuram bilgisini ilâhiyat alanında henüz göremedim; mevcut üretilmiş bilgiyi taramakla uğraşıyorum. İnşallah vardır. İnşallah bu bilgi üretilmiştir. Ve ben kendimi bir tartışma ortamında bulurum.

Ve burada söylediğim şey kesinlikle laik dünyanın dışına çıkma ya da laik düzeni değiştirme isteği türünden bilgi üretimi değildir. Aksine daha daha insan olma ve insan gibi yaşayabilme arayışıdır. Günümüzün insanlık düzeyi ve insan örnekleri, beni sürekli yaralıyor. Vefasızlıktan, yalandan, hak ihlallerinden, yersiz öfkelerden ya da duygusallık türlerinden, şiddetten, bilgisizlikten, ahlâk yoksunluğundan, yüzeysellikten, edepsizlikten, bireysellik denen karakter sefaletinden bıktım usandım. Kezâ egemen şehircilik anlayışından ve şehir planlarından, komşusuz yaşamaktan, vesaire vesaire..

Herhangi bir insanın iki dünyalı olma hakkı var. “Cinsiyetimi kendim seçerim” diyen insanın var olma hakkı nasıl savunuluyorsa, “ben inandığım gibi yaşamak istiyorum” diyen insanın da hakkını savunmak zorundayız. Barış içinde yaşanırsa dünya yeterli büyüklükte. Ama.. Yahudi aklının “inşa” ettiği sosyal ve fizikî mekânda bu özel donanımlı insanlar nasıl yaşayacak.. İslâm yaşanmazsa nasıl anlatılabilir ki.. Aynen yaşanamayan cinselliğin de seçilmiş olamayacağı gibi.. Günümüz şehirleri durumlara uygun değil. Bunları anlaşılır biçimle yazabileceğimi umuyorum.

Özetle yakında ikinci bir dizi daha başlamak zorunda; genel çerçevesini kurduğum kuramı ağır ağır anlatmaya başlamak da istiyorum. İlk yazısı tasarlandı, yazılacak.

Dizilerin yazıları tamam olduklarında siteye yüklenecekler. Lütfen web sayfamda kalın.. Ülkemizin ve hepimizin selâmeti için, aklı ile gönlünü birlikte kullanabilen insanlara gereksinim var.

³ Burada söylemek istediğim şey, Allah'ın tasarladığı ve yarattığı, görünen ve görünmeyen her şeyin tamamı, eksiksiz kapsamı, tamam olan bağlamı, “mülkiyeti ve yönetimi”.. Türkçe'de buna daha uygun olan bir terimi henüz görmediğim için, “Allah'ın yarattığı külliyyat” dedim.

Söylenmek istenenin Arapça'daki ifadesini **“melekût”** sözcüğü karşılıyor. Şimdilik bu sözcüğe girmek istemiyorum; elbette isteyen okur “melekût” sözcüğünü anahtar sözcük olarak kullanacaktır.